

Hofstede de Groot was sinds het gebeurde in het voorjaar van 1866 verschillende keren door vrienden geadviseerd om zich niet meer met de Alliantie in te laten. Zo schreef Suringar hem meteen al op 6 mei 1866: 'Gij moogt blijde zijn dat Gij er niets meer mede te maken hebt'. H.G.J. van Doesburgh waarschuwde hem op 24 januari 1867 voor de 'orthodoxisten-partij'; hij was blij dat De Groots aansluiting in het voorjaar niet was doorgegaan. Toen hij Stuarts schuldbelijdenis gelezen had, greep Suringar op 16 mei de pen om De Groot nog eens te waarschuwen: laat u niet om de tuin leiden, geef geen antwoord! De Groot zou toch geen andere geest in de vergadering kunnen brengen. 'Wie dat gelooft, gelooft aan illusien'.⁵⁵ Daartegenover stond de brief van Vinke van 8 juni. De Amsterdamse predikant drong aan: 'Kom nu over en help ons!' Hij en Stuart hadden wel tevergeefs geijverd voor een persoonlijke uitnodiging van het comité, maar Vinke kon nu wijzen op de nieuwe 'ruim en Evangelisch' gestelde algemene nodiging. Hij, die toch zelf 'waarlijk, door de bekrompen' Confessioneele in het hoofdcomité, ook alles behalve op genereuse en vereerende wijze' was behandeld, zou gaan, 'mij voegende met v. O.[osterzee] en D.[oedes] bij de medewerkers'. Had hij daar dan verkeerd aan gedaan?⁵⁶ De Groot reageerde met een ingezonden openbare brief aan Vinke en Stuart in de *Kerkelijke Courant* van 22 juni. Hij betuigde hun zijn hartelijke dank en prees hen: 'Wat gij gedaan hebt, is een werk van conscientie en moed'; hij herhaalde ook zijn aanklacht tegen de orthodoxen: de moderne theologie 'is voor een goed deel reactie tegen hunne onverdraagzaamheid'. Over een mogelijke deelneming repte hij echter met geen woord.⁵⁷

Evangelischen en ethischen

De Evangelische Alliantie had voor De Groot afgedaan. Dat bleek uit enkele stukken die hij in 1867 in *Waarheid in Liefde* liet afdrukken. Deze artikelen waren echter merkwaardig genoeg gewijd aan een discussie met de ethische theologen.

De discussie met de ethischen was begonnen in september 1865, in een vergadering van de Groningse Predikantenvereeniging. Er vond toen een gedachtenwisseling plaats tussen De Groots vriend J. Douwes, lid van het Godgeleerd Gezelschap, en de hoogleraar Valeton. In oktober 1866 hield De Groot in het gezelschap een verhandeling over de ethische theologie. Hij nam die op in het januari-nummer van *Waarheid in Liefde*. De grondswaling der ethische theologie was volgens De Groot dat zij teveel bouwde op het subjectieve menselijke geweten. Daartegenover kwam hij krachtig op voor het 'van buiten komende, zelfstandige, historische, gebiedende en heerschende der openbaring van God'. Hij vermoedde dat deze theologie

55. Alle brieven in Archief Hofstede de Groot 4a.

56. Archief Hofstede de Groot 32. Vinke schreef de brief op instigatie van Stuart. Op de brief is (later?) Vinkes advertentie geplakt. Zie voor de confessionelen: boven, noot 43.

57. *Kerkelijke Courant* 1867, no. 25, 4.